

Pohjois-Pohjanmaan liitto: Mihin unohtui koko Suomen väyläverkon kehittäminen?

Väyläviraston investointiohjelma ei toteuta Liikenne12 -suunnitelman mukaisia tavoitteita saavutettavuuden, kestävyyyden ja tehokkuuden ja ilmastonmuutoksen osalta pohjoisessa Suomessa. Venäjän hyökkäyssota on muuttanut geopoliittista asemaa ja pohjoisen painoarvo on kasvanut ratkaisevasti. Liikkumisvirtojen muutokset, sotilaallisen liikkumisen edellytykset sekä energiakriisi ja huoltovarmuuteen liittyvät tarpeet korostavat pohjoisen merkitystä. Pohjois-Pohjanmaan ja koko Pohjois-Suomen logistinen asema on muuttunut kansainvälisesti ja suhteessa muuhun Eurooppaan.

Ohjelma jättää täysin huomioimatta pohjoisen Suomen asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeet. Pohjois-Suomessa meneillään ja vireillä olevien elinkeinoelämän investointien tulee näkyä aivan toisella painoarvolla. Energiatalouteen liittyvä voimakas murros edellyttää välittömiä investointeja väyläinfraan Pohjois-Pohjanmaalla ja koko Pohjois-Suomessa.

Väyläviraston investointiohjelma ei toteuta Euroopan unionin liikennepoliittisia tavoitteita Pohjois-Suomen osalta. Eurooppalaista TEN-T-ydinverkkokäytävää edustavat pääradan kaksoisraideosuus ja VT4 kehittäminen ovat kansallisen huoltovarmuuden ja pohjoisen kilpailukykyyn vahvistamisen pääinvestoinnit. Pääradan osalta kriittisin väli on ensimmäisessä vaiheessa Liminka–Oulu-rataosuus. Valtateiden 4 ja 29 osalta vajaa 40 prosenttia tieosuudesta kattaa ydinverkkokäytävän kriteerit. Kriteerit kattavat väyläosuudet sijoittuvat Etelä-Suomeen.

Ohjelmaluonnoksen kokonaisinvestoinnit ovat täysin riittämättömät - pohjoisen Suomen osalta olemattomat. Tie- ja raideliikenneverkoston korjausvelka kasvaa koko ajan. Se alentaa pohjoisen Suomen saavutettavuutta sekä nostaa kuljetus- ja tuotantokustannuksia. Tämä vaikuttaa merkittävästi Suomen kilpailukykyyn sekä kansallista huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen.

TEN-T-ydinverkkokäytävien pohjoiset osuudet on huomioitava investointiohjelmassa, jotta kapean kansallisen rahoituksen lisäksi saadaan hyödynnettyä EU:n CEF-rahoitusta täysimääräisesti. Suomi on sitoutunut rakentamaan TEN-T-ydinverkon omalta osaltaan asetuksen mukaiseen kuntoon vuoteen 2030 mennessä.

Investointiohjelman rahoituskehys ja päälinjat on lyöty lukkoon Liikenne 12 -suunnitelmassa. Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää, että Liikenne 12 -suunnitelma lähdetään uudistamaan ja purkamaan auki nopeutetulla aikataululla radikaalisti muuttuneen toimintaympäristön takia. Liitto korostaa pohjoisen väylien suunnitteluvalmiuden kehittämistä ja esittää, että maakuntien liitot osallistuvat jatkossa Väyläviraston perusohjelman valmisteluun yhdessä ELY-keskusten kanssa.

Tieverkoston liikennöitävyys on viime vuosina rapautunut. Suomen elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä yritysten ja ihmisten sujuvan arjen kannalta on äärimmäisen tärkeää ylläpitää pääväylien lisäksi toimivaa alempitasoista tieverkkoa. Kotimaisen ja hajautetusti tuotetun bioenergian ja puunsaannin turvaaminen edellyttää vähäliikenteisen tieverkon ylläpitoa. Maatalouden toimivuus ja kotimaisen ruuan tuotanto nojautuu vahvasti tieverkkoon. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaalle suunniteltujen merkittävien metsä- ja energiasektorin investointien seurauksena raskaiden kuljetusten määrä alemmalla tieverkolla lisääntyy. Kunnossa oleva tiestö on huoltovarmuustekijä.

Suomen on edistettävä EU:n liikennepoliittisia tavoitteita sekä kansallista huoltovarmuutta ja kokonaisturvallisuutta väyläverkon kehittämisen osalta. TEN-T-linjaukset ja pohjoisen strategisen painoarvon kasvaminen tulee nostaa kansallisen liikennejärjestelmän ja investointiohjelman keskeiseksi ohjenuoraksi. Pohjoisella Suomella on tarjota kasvua, turvallisuutta ja yhteistyötä koko Suomen hyödyksi.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Mari-Leena Talvitie, maakuntavaltuuston puheenjohtaja
Jouni Jussinniemi, maakuntavaltuuston 1. varapuheenjohtaja
Jarmo Haapaniemi, maakuntavaltuuston 2. varapuheenjohtaja
Tuomas Okkonen, maakuntavaltuuston 3. varapuheenjohtaja
Jussi Ylitalo, maakuntahallituksen puheenjohtaja
Esa Aalto, maakuntahallituksen varapuheenjohtaja